

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 23 kwietnia 2020 r.

BADK.DPK.133.104.2019 MR

P10-10/19	Data wpływu petycji 18 listopada 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 23 kwietnia 2020 r.

ALIENACJA RODZICIELSKA

TEMAT

OPRACOWANIE NARODOWEGO PROGRAMU DLA RODZIN

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą opracowania narodowego programu dla rodzin, w którym występuje alienacja rodzicielska.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej opracowania narodowego programu dla rodzin, w którym występuje alienacja rodzicielska, określana jako „zespół świadomych, bądź nieświadomych zachowań prowadzących do powstawania zaburzeń w relacjach pomiędzy dzieckiem, a drugim rodzicem. Można do niej zaliczyć zastraszanie dziecka, manipulowanie jego psychiką, postawą, emocjami i przekonaniami, izolowanie dziecka od drugiego rodzica, utrudnianie ich wzajemnych kontaktów i uzyskiwania informacji o dziecku.”

W uzasadnieniu petycji autor podnosi, że jednym z głównych praw dziecka, jest jego prawo do obojga rodziców. Wskazano, że dziecko potrzebuje kontaktów z obojgiem rodziców, chce być przez nich kochane i wspierane bez względu na relacje jakie między nimi zachodzą; nie można dziecka pozbawiać żadnego z rodziców, gdyż godzi to w jego dobro i narusza jego proces dojrzewania. Dzieci powinny posiadać zarówno wzór i pierwiastek męski oraz żeński, by mogło się prawidłowo rozwijać, a „brak któregośkolwiek z rodziców wyrządza szkodliwe dla dziecka zaburzenia psycho-emocjonalne i społeczno-moralne”. W petycji podniesiono także, że poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz sekcje wsparcia rodzin przy Ośrodkach Pomocy Rodzinie nie posiadają dostatecznej wiedzy ani umiejętności w zapobieganiu stosowania alienacji rodzicielskiej. Autor petycji rozwiązania trudnej sytuacji rodzinnej upatruje w opracowaniu narodowego programu dla rodzin, który „mógłby pokazać skalę problemu, dawać wsparcie i rodzicom szukającym pomocy, podnosić kwalifikacje psychologów i pedagogów, zwiększać świadomość u sędziów, kuratorów i biegłych, przede wszystkim dawać dzieciom szansę na wychowywanie przez oboje rodziców.”

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 72 ust. 1 wprowadza prawo każdego do żądania od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, a także wyzyskiem i demoralizacją.

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów

Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. w **art. 3** ust. 1 wskazuje, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Zgodnie z **art. 8** Państwa–Strony mają obowiązek szybkiego działania w przypadku naruszenia praw dziecka oraz zachowania jego tożsamości i stosunków rodzinnych w przypadku ich naruszenia.

Europejska Konwencja o wykonywaniu praw dzieci sporządzona w Strasburgu 25 stycznia 1996 r. w **art. 7** stanowi, że organ sądowy prowadząc postępowanie dotyczące dziecka ma obowiązek szybkiego działania w celu uniknięcia nieuzasadnionej zwłoki. Dodatkowo niezbędne jest istnienie odpowiednich przepisów zapewniających bezzwłoczne wykonanie orzeczeń.

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 2086 ze zm.), dalej k.r.o., w **art. 58 § 1** stanowi, że w wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka.

Sąd uwzględnia pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka. Rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia.

W braku porozumienia sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia (§ 1a). Sąd na zgodny wniosek stron nie orzeka o utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem (§ 1b).

Zgodnie z **art. 107 § 1** k.r.o., jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom żyjącym w rozłączeniu, sąd opiekuńczy może ze względu na dobro dziecka określić sposób jej wykonywania i utrzymywania kontaktów z dzieckiem. Sąd pozostawia władzę rodzicielską obojgu rodzicom, jeżeli przedstawili zgodne z dobrem dziecka pisemne porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem. Rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia.

W braku porozumienia sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia (§ 2). Na zgodny wniosek stron sąd nie orzeka o utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem (§ 3).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.) określa miejsce zamieszkania dziecka. Zgodnie z **art. 26 § 1** miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

W myśl § 2, jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

INFORMACJE DODATKOWE:

Omawiana petycja w znacznej części jest tożsama z postulatami innych petycji, nad którymi pracowała senacka Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, w tym petycją wielokrotną PW9-01/17, złożoną do Senatu 2 kwietnia 2017 r. Petycja dotyczyła zmiany m.in. art. 58 § 1a i art. 107 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, poprzez wprowadzenie zasady ustalania zamieszkania i opieki naprzemiennej nad dzieckiem, w porównywalnych okresach przez każdego z rodziców.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji kontynuując prace nad petycją 4 lutego 2020 r. złożyła wniosek o podjęcie inicjatywy ustawodawczej (druk senacki nr 63), który następnie został skierowany do Komisji Ustawodawczej i Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, w celu dalszych prac.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz